

7 PRIPOROČILA EKONOMSKO – SOCIALNIM POLITIKAM

Predvideno zmanjševanje obsega delovno aktivnega prebivalstva, ki je poleg demografskega razvoja posledica delovanja številnih drugih družbenih dejavnikov, ne predstavlja nepremostljive ovire. Tako rezultati empirične analize, kot praksa v tujini, ponujajo kar nekaj zaključkov, ki jih lahko oblikujemo kot izhodišče oblikovanju priporočil ekonomski in socialni politiki v Sloveniji. Združujoč spoznanja empiričnega dela disertacije in pregleda drugih empiričnih študij, predstavimo ovire večji delovni aktivnosti starejših delavcev in podajamo priložnosti za ukrepanje upoštevajoč marsikatero pozitivno izkušnjo v tujini. Nato v zadnjem delu poglavja glede na predstavljena izhodišča ovrednotimo trenutne smeri razvoja politik na obravnavanem področju v Sloveniji, ki so zajete v programskem dokumentu 'Ukrepi za spodbujanje aktivnega staranja' (Vlada RS 2010).

Če želimo identificirati ovire vztrajanju v delovni sili in priložnosti za podaljševanje delovne aktivnosti, je potreben prehod v razmišljanju: od dejavnikov upokojevanja k razumevanju kontekstualnih dejavnikov v katerih poteka upokojevanje. Primarni namen disertacije ni pojasnjevanje dejavnikov, ki vplivajo na upokojevanje v Sloveniji, temveč identifikacija ovir in priložnosti za izboljšave politik. Zato je potreben konceptualni preskok od obravnave dejavnikov upokojevanja k identifikaciji kontekstualnih dejavnikov, na katere lahko politike vplivajo. S tega stališča je smiselno empirično identificirane dejavnike zapuščanja trga dela (četudi so to v glavnem kvantitativno ugotovljeni prediktorji ali kvalitativno izpostavljeni mehanizmi) obravnavati kot odraz ovir, ki odvrčajo starejše, da bi dlje vztrajali na trgu dela. Ravno tako je potrebno identificirati spodbude starejšim, da vztrajajo v delovnih razmerjih. Ovire torej razumemo kot dejavnike, ki ovirajo daljše vztrajanje v delovni sili in priložnosti kot pogoje ali dejavnike, ki lahko prispevajo k podaljševanju delovne aktivnosti.

Ovire in priložnosti so kontekstualno pogojene, zato je potrebno pri njihovem raziskovanju izhodiščno opredeliti, na katere aspekte konteksta se opiramo. Pri opredeljevanju ovir in priložnosti izhajamo iz predstavljenega videnja dolgožive družbe, trenutne sistemske ureditve in predstavljenih empiričnih spoznanj. Ker opažamo v Sloveniji podobne zakonitosti razvoja kot v drugih evropskih državah s starim prebivalstvom, se dodatno naslanjamo na izkušnje drugih držav. Nadalje upoštevamo, da se odločitev za upokožitev oblikuje v prostoru treh nosilcev družbene aktivnosti. Kot prvi je to posameznik in njegovo izven-delovno (privatno) okolje. Drugič je to delodajalec oz. poklicno in delovno okolje. Zadnji akter je država, ki oblikuje širše pogoje, ki determinirajo delovanje delodajalcev in zaposlenih. Med navedenimi nosilci